

Sociologia del gènere

2015/2016

Codi: 101154

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500262 Sociologia	OT	4	0

Professor de contacte

Nom: Vicent Borrás Català

Correu electrònic: Vicent.Borras@uab.cat

Utilització de llengües

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Equip docent

Sara Moreno Colom

Prerequisits

S'aconsella haver cursat l'assignatura "Gènere i etnicitat"

Objectius

L'objectiu general de l'assignatura és l'adquisició dels continguts, competències i habilitats necessàries per a la comprensió de la problemàtica lligada a les relacions i a les desigualtats de gènere, així com de les polítiques orientades a la igualtat entre gènere, des d'una perspectiva sociològica.

Competències

- Analitzar problemes derivats de l'aplicació de polítiques públiques i de situacions de conflicte reconeixent la complexitat dels fenòmens socials i de les decisions polítiques que afecten la democràcia, els drets humans, la justícia social i el desenvolupament sostenible.
- Aplicar els conceptes i els enfocaments de la teoria sociològica, especialment les explicacions de les desigualtats socials entre classes, entre gèneres i entre grups ètnics, a la posada en pràctica de les polítiques públiques i a la resolució de les situacions de conflicte.
- Avaluar la qualitat del propi treball.
- Avaluar les aportacions dels enfocaments sociològics a l'estudi de la cultura, l'educació, la interacció entre societat i medi ambient, la política social i el treball.
- Comunicar de manera efectiva, mitjançant un nivell bàsic de llengua anglesa, les anàlisis bàsiques dels fenòmens socials.
- Demostrar que es comprenen els enfocaments de la teoria sociològica, així com els diversos vessants, interpretacions i el context històric.
- Demostrar que es comprenen les anàlisis dels fenòmens socials presentades en llengua anglesa, i observar-ne els punts forts i febles.
- Descriure els fenòmens socials de manera teòricament rellevant i tenint en compte la complexitat dels factors implicats, de les seves causes i dels seus efectes.
- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Gestionar el propi temps: planificar l'estudi propi, gestionar la relació amb un tutor o tutora o un assessor o assessora, i establir i complir els terminis adequats per a un projecte de treball.

Resultats d'aprenentatge

1. Avaluar la qualitat del propi treball.
2. Comparar els diferents enfocaments teòrics sobre la política social.
3. Comparar la lectura de les polítiques socials des de diferents ideologies presents en la realitat social d'Espanya i de Catalunya
4. Comprendre les interpretacions socials de la política social d'acord amb aquests enfocaments.
5. Comunicar de manera efectiva, mitjançant un nivell bàsic de llengua anglesa, les anàlisis bàsiques dels fenòmens socials.
6. Definir els conceptes sociològics que interpreten la política social.
7. Definir els fenòmens socials subjacents a les polítiques socials i els conflictes sobre les necessitats socials.
8. Demostrar que es comprenen les anàlisis dels fenòmens socials presentades en llengua anglesa, i observar-ne els punts forts i febles.
9. Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
10. Discriminar les explicacions de les desigualtats d'accés i impacte de les polítiques socials entre classes, entre gèneres i entre grups ètnics que aquests actors donen per descomptades.
11. Distingir els conceptes sociològics, així com els mètodes i les tècniques de recerca social comunament utilitzats per analitzar la política social.
12. Distingir els conceptes sociològics sobre la política social.
13. Distingir les polítiques socials subjacents a uns conflictes determinats.
14. Expressar els debats al voltant d'aquests enfocaments, pel que fa a la política social.
15. Gestionar el propi temps: planificar l'estudi propi, gestionar la relació amb un tutor o tutora o un assessor o assessora, i establir i complir els terminis adequats per a un projecte de treball.
16. Relacionar els conceptes, els mètodes i les tècniques utilitzats per analitzar la política social amb els debats teòrics i metodològics generals.
17. Relacionar els debats al voltant d'aquests enfocaments, pel que fa a la política social, amb el context històric en el qual han sorgit.
18. Relacionar les explicacions de les desigualtats d'accés i impacte de les polítiques socials amb els debats teòrics i metodològics generals
19. Relacionar-los amb els debats sobre l'estat, el canvi social i la desigualtat.

Continguts

El programa es desenvolupa al voltant de 5 grans temes.

1. Introducció: La Sociologia del gènere: principals corrents
 - 1.1. La construcció d'un objecte d'estudi
 - 1.2. Conflicte, subordinació, explotació, dominació
2. Les noves aportacions: l'estudi de les masculinitats
 - 2.1. Noves masculinitats: hegemonia, subordinació, complicitat, marginalitat
3. Sexualitat i gènere
4. Les desigualtats de gènere
 - 4.1. Com messurar les desigualtats de gènere?
 - 4.2. Dels indicadors als index de gènere

5. Les polítiques de gènere

5.1. Breu història de les polítiques d'igualtat: del principi de no discriminació al *gender mainstreaming*

5.2. Novess propuestes pel diseny de polítiques: comptes satèlit, EET, pressupostos de gènere

5.3. L'anàlisi de les polítiques públiques des de la perspectiva de gènere

5.4. Evaluació del impacte de gènere

Metodologia

Les sessions combinaran a) les presentacions docents de caràcter més teòric i b) els seminaris de discussió de textos, de recerques i/ o de propostes d'actuació

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes magistrals i seminaris	42	1,68	2, 3, 4, 6, 7, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 18, 19
Tipus: Supervisades			
Tutories	3	0,12	3, 10, 11, 14
Tipus: Autònomes			
Lectura textos, treball en equip, elaboració i presentació seminaris i assaig	105	4,2	1, 5, 8, 9, 10, 12, 15

Avaluació

L'alumnat haurà de lliurar les següents evidències:

1) Seminario (2 seminaris de treball en grups i discussió en classe, amb un lliurament d'un assaig individual de cadascun dels seminaris)

2) Treball de recerca amb propostes de polítiques concretes

3) Qualificacions:

- Els seminari I, II i els assaigos vinculats als mateixos suposen un 60% de la nota final. El treball de recerca suposa un 40% de la nota (un 10% de la mateixa es la presentació oral del mateix)

- No es preveu cap activitat de compensació

- "No presentat/da": no presentar les activitats individuals o de grup

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Assaig	60	0	0	2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19
Treball recerca	40	0	0	1, 2, 5, 6, 9, 10, 19

Bibliografia

Bibliografia general (*)

Alberdi, A. (1999) "La evaluación de los planes de acción positiva para las mujeres en el País Vasco". A: Instituto de la Mujer, *Evaluación de la políticas de igualdad*. Madrid: Instituto de la Mujer.

Arango, L. G. (2005) "¿Tiene sexo la sociología? Consideraciones en torno a la categoría género". *Revista Sociedad y Economía*, núm. 8, pp. 1-24.

Astelarra, J. (2005) *Veinte años de políticas de igualdad*. Madrid: Cátedra.

Astelarra, J. (2005a) "Políticas públicas de igualdad en España y Europa", a M. De la Fuente (dir.) *Repensar les polítiques de gènere des de l'àmbit local*. Barcelona: Institut de Ciències Polítiques i Socials, Col. Ciutats i Persones.

Astelarra, J. (1994). *Polítiques dels ajuntaments de Catalunya a favor de les dones*. Barcelona: Institut Català de la Dona.

Bardález, C. (1997) *¿Cómo realizar un taller sobre diagnóstico participativo con visión de género?* Cuenca (Ecuador): Fundación HABITierra & Fundación Sendas.

Behning, U.; Serrano Pascual, A. (2001) *Gender Mainstreaming in the European Employment Strategy*. Bruselas: European Trade Union Institute.

Benería, L. (2011) "Crisis de los cuidados, migración y políticas públicas" a Carrasco, Borderías, Torns, El trabajo de cuidados. Madrid: La Catarata.

Bettio, F.; Simonazzi, A., Villa, P. (2006) "Changes in care regimes and female immigration: the «care drain» in the Mediterranean", *Journal of European social policy*, vol 16, nº 3, 271-285.

Borderías C., Carrasco, C. Y Almany, C. (comp) (1994). *Las mujeres y el trabajo*. Barcelona - Madrid: Icaria-Fuhem.

Borràs, V.; Torns, T.; Moreno, S. (2007) "Las políticas de conciliación: políticas laborales versus políticas de tiempo", *Papers*, nº 83, pp. 83-96.

Bourdieu, P. (2000) *La dominación masculina*. Barcelona: Anagrama.

Braidotti, R. (2004). *Feminismo, diferencia sexual y subjetividad nómada*. Barcelona: Gedisa.

Brullet, C. Carrasquer, P. (comp.) (1996). *Sociología de las relaciones de género*. Madrid: Instituto de la Mujer, Col. Debate 18.

Bustelo, M.; Lombardo, E. (2005) "Mainstreaming" de género y análisis de los diferentes "marcos interpretativos" de las políticas de igualdad en Europa: el proyecto MAGEEQ", *Aequalitas: Revista jurídica de igualdad de oportunidades entre mujeres y hombres*, núm. 17, pp. 15-26.
[portal.aragon.es/portal/page/portal/IAM/PUBLICACIONES/REVISTAS/Aequalitas/AEQUALITAS+17.pdf]

Bustelo, M.; Lombardo, E. (2007) *Políticas de igualdad en España y en Europa*. Madrid: Cátedra.

Carrasco i Bengoa, Cristina. (2006) *Estadístiques sota sospita. Proposta de nous indicadors des de l'experiència femenina*. Barcelona: Institut Català de les Dones. (Eines 7). A:
<http://www20.gencat.cat/portal/site/icdones>

Comissió Europea, Direcció General de Treball, Relacions industrials i Afers socials (1997) *Guía para la evaluación del impacto según el género*. A:

www.europa.eu.int/comm/employment_social/equ_opp/gender/gender_es.pdf.

Connell, R. W. 1995. *Masculinities*. Cambridge: Polity Press.

Consejo Económico y Social (2011) *Tercer informe sobre la situación sociolaboral de las mujeres en España*. Madrid: CES. <http://www.ces.es/informes.jsp?last=S>

Crompton, R (2006). *Employment and the family*. Cambridge: Cambridge University Press.

De Beauvoir 1977. *El segundo sexo. Los hechos y los mitos*. Vol.I Madrid: Cátedra. Feminismos, 51.

De la Fuente, M (dir.) (2005) *Repensar les polítiques de gènere des de l'àmbit local*. Barcelona: ICPS.

De la Fuente, M (dir.) *Polítiques locals dels temps. Gènere, ciutat i benestar quotidià*. Barcelona: ICPS, 2008.

Delphy, C. 1985. «El enemigo principal». *Cuadernos inacabados*, 2-3.

Departament de Treball. Direcció General d'Igualtat d'Oportunitats en el Treball (2008). *On som en matèria d'igualtat d'oportunitats en l'àmbit laboral?* A: <http://www.gencat.cat/treball/departament/activitat/publicacions/igualtat/dones/index.html>>

Fraser, N. (1997). *Justice interruptus. Critical reflections on the « postsocialist » condition*. New York- London: Routledge.

Lewis, J. (2008) "Gender and welfare state change", a S. Leibfried y S. Mau, (eds.) *Welfare states: construction, deconstruction, reconstruction*, Cheltenham, UK: Edward Elgar.

Lewis, J. (2009) *Work-Family balance, gender and policy*. Cheltenham: Edward Elgar.

Madoo Lengermann, P y Niebrugge- Brantley, J. (1998) "Teoría sociológica feminista". A G. Ritzer, *Teoría Sociológica Contemporánea*. Ed. Mc Graw-Hill, México.

Marshall, B.L.; Witz, A. (eds.) (2004) *Engendering the social: feminist encounters with sociological theory*. Maidenhead: Open University Press.

Plantenga, J; Remery, Ch; Rubery, J. (eds.) (2008) *Gender mainstreaming of employment policies. A comparative review of 30 European countries*. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities. cc.europa.eu/social/BlobServlet?docId=2059.

PNUD (1995) *Informe sobre Desarrollo Humano 1995. La revolución hacia la igualdad en la condición de los sexos*. http://hdr.undp.org/en/media/hdr_1995_es_indice.pdf

PNUD (2008) *Políticas de Igualdad, Equidad y Gender mainstreaming: ¿De qué estamos hablando?* Marco conceptual. Disponible a [Http://www.americalatinagenera.org/es/index.php?option=com_content&task=view&id=905&pub_id=922](http://www.americalatinagenera.org/es/index.php?option=com_content&task=view&id=905&pub_id=922).

Rubin, G. 1978. «The Traffic in Women: Notes on the 'Political Economy' of Sex». A: R. Reiter (comp.) *Towards an Antropology of Women*. New York: Monthly Review Press. P. 157-210.

Scott, J. (1990). "El Género: Una categoría útil para el análisis histórico", a J.S. Amelang i M. Nash (ed.) *Historia y Género*. València: Alfons el Magnànim.

Verloo, M. (2004) *Mainstreaming gender equality in Europe. A frame analysis approach*. Ponència presentada a la "Conference of the Europeanists in Chicago", celebrada de l'11 al 13 de març, en el "Panel on "Gender mainstreaming Europe", disponible a www.mageeq.com

Walby, S. 1986. *Patriarchy at Work, Patriarchal and Capitalist Relations in Employment*. Cambridge: Polity Press.

Walby, S. 1994. *Theorizing Patriarchy*. Oxford: Blackwell.

(*) A començaments de curs es proporcionaran les indicacions sobre la bibliografia bàsica obligatòria i la bibliografia específica per temes